

RIKSOMFATTANDE TEMAN UNDER EU:S PROGRAMPERIOD 2021–2027

Riksomfattande tema	2.1. Särskilt mål: Främja energieffektivitetsåtgärder och minska växthusgasutsläppen (SM 2.1.) Energieffektivitet och minskade växthusgasutsläpp
Kontaktperson(er) för det förmedlande organet	Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten: Paula Alho, paula.alho@ely-keskus.fi , 0295 037 284
Kontaktperson(er) för samordningsprojektet	[Namn, e-postadress, tfn]
Ansvarig(a) vid ministeriet/ministerierna	Miljöministeriet: Eeva Alho, eeva.alho@gov.fi , 0295 250 011 Ulla Äänismaa, ulla.aanismaa@gov.fi , 0295 250 428
Genomförandeperiod	1.11.2021–31.12.2027
Uppskattad finansieringsram, offentlig finansiering (EU+staten+kommunen och annan offentlig finansiering)	11,5 miljoner euro

1) Koppling till EU:s strategier, till de landsspecifika rekommendationerna för Finland, till de nationella strategierna samt till planen för återhämtning och resiliens

Enligt den europeiska gröna given ska det inte längre förekomma några nettoutsläpp av växthusgaser i EU år 2050. Energieffektivitet är ett viktigt mål i strategin, genom vilket utsläppen av växthusgaser minskas samtidigt som bland annat en hållbar energiförsörjning säkerställs. Ett tema i strategin är att bygga och renovera på ett energi- och resurseffektivt sätt. I strategin konstateras det att EU och medlemsstaterna bör sätta igång en ”renoveringsvåg” i offentliga och privata byggnader. År 2020 antog kommissionen en strategi för en renoveringsvåg (Renovation Wave Strategy 14.10.2020) med åtgärder och mål som syftar till att förbättra energiprestandan i Europas befintliga byggnadsbestånd. På så sätt vill man förbättra livskvaliteten för dem som bor i och använder byggnaderna, minska växthusgasutsläppen i Europa, främja digitaliseringen och effektivisera återanvändningen och återvinningen av material.

Målen i EU:s klimatlag genomförs med hjälp av förslagen i det s.k. 55 %-paketet, som Europeiska kommissionen antog i juli 2021. Kommissionens lagstiftningspaket Fit for 55 innehåller fler än tio förslag, inklusive utsläppshandelsdirektivet, förordningen om ansvarsfördelning, LULUCF-förordningen, direktivet om förnybara energikällor, energieffektivitetsdirektivet, CO₂-gränsvärden för person- och paketbilar samt mekanismen för koldioxidjustering vid gränserna. En ny skyldighet för Finland enligt kommissionens förslag är att minska utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn (transporter, separat uppvärmning av byggnader, jordbruk, avfallshantering, F-gaser) med 50 procent jämfört med nivån 2005. Dessutom föreslår kommissionen att EU:s nuvarande utsläppshandel både ska stramas åt och att tillämpningen av den ska breddas. I och med utvidgningen skulle utsläpp från byggnader börja omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Målet med detta är att energikällornas priser ska stå i proportion till deras energieffektivitet.

I de landsspecifika rekommendationer som Finland fått av kommissionen uppmanas Finland att vidta åtgärder för att koncentrera investeringar till den gröna och den digitala omställningen, framför allt till ren och effektiv produktion och användning av energi.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering strävar Finland efter att bli klimatneutralt före 2035. I regeringsprogrammet konstateras det att omställningen till en klimatneutral/koldioxidsnål ekonomi kräver ytterligare satsningar på utveckling och lansering av

lösningar inom framför allt bioekonomi, cirkulär ekonomi, ren teknik, energieffektivitet, utsläppsfria former för energiproduktion, lagring av energi samt avskiljning och återvinning av koldioxid samt på forskning, utveckling och innovationsverksamhet. I regeringsprogrammet framhålls det också att utsläppen från byggande och byggnader måste minskas för att Finland ska uppnå de nationella och internationella klimatmålen.

För närvarande bereds både en klimatpolitisk plan på medellång sikt och en reform av klimat- och energistrategin. Avsikten är att den nya nationella klimat- och energistrategi som samordnas av arbets- och näringsministeriet läggs fram för riksdagen i form av en redogörelse hösten 2021. Beredningen av strategin samordnas med den klimatpolitiska planen på medellång sikt, som koordineras av miljöministeriet och som innehåller nya politikåtgärder inom den s.k. ansvarsfördelningssektorn som står utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter. Klimat- och energistrategin, den klimatpolitiska planen på medellång sikt och den klimatplan för markanvändningssektorn som också är under beredning utformas på ett sådant sätt att genomförandet av dem gör det möjligt för Finland att uppnå klimatneutralitet före 2035 och att uppfylla EU:s åtstramade skyldigheter.

Även den nationella klimatlagen revideras för närvarande. Enligt regeringsprogrammet ska klimatlagens styrande effekt stärkas. För att uppnå klimatneutralitet, klimattålighet och andra bindande klimatmål på internationell nivå och EU-nivå ska lagen uppdateras så att målet om klimatneutralitet före 2035 uppnås. Avsikten är att regeringens proposition med förslag till reviderad klimatlag ska färdigställas i början av 2022.

Finlands långsiktiga renoveringsstrategi 2020–2050 anger vilka kostnadseffektiva metoder som kan bidra till att göra Finlands befintliga byggnadsbestånd synnerligen energieffektivt och koldioxidsnålt fram till 2050. I strategin presenteras en översikt över byggnadsbeståndet i Finland, målen för energiprestanda, kostnadseffektiva reparationsåtgärder och hur de finansieras samt politikåtgärder för att främja renoveringen av byggnader så att de blir energieffektiva och i fråga om uppvärmningen även koldioxidsnåla. Strategin utgör ett led i genomförandet av direktivet om byggnaders energiprestanda, som trädde i kraft 2018. En plan för genomförandet av åtgärderna i strategin färdigställdes våren 2021.

Projekt med anknytning till en minskning av växthusgasutsläppen och energieffektivitet finansieras under perioden 2021–2023 även via EU:s återhämtningsinstrument (Recovery and Resilience Facility, RRF). Samma projekt kan inte finansieras via det riksomfattande temat, men avsikten är att temat ska bidra till att stödja de mål om att främja energieffektivitet och klimatneutralitet som ingår i RRF-paketet.

2) Mervärde för den nationella verksamheten och samarbete med den regionala strukturfondsverksamheten

Inom ramen för den riksomfattande verksamheten eftersträvas större, landskapsövergripande och skalbara demonstrationsprojekt, som baserar sig på en försökskultur och framtagande av nya handlingsmodeller. Den regionala verksamheten och de satsningar som gjorts på den beaktas.

3) Målgrupper för verksamheten

Företag, utvecklingsbolag, kommuner, samkommuner, andra regionala aktörer, högskolor, forskningsinstitut, föreningar och stiftelser.

4) **Verksamhetens konkreta innehåll och eventuella underordnade teman; vad eftersträvas med verksamheten och vilka förändringar av nuläget förväntas**

Målet med verksamheten är att på riksomfattande nivå främja utveckling och införande av energieffektiva och koldioxidsnåla lösningar, rutiner och handlingsmodeller när det gäller nybyggnation och renovering, industrin, anläggningar och byggnader inom såväl den offentliga som den privata sektorn.

Verksamheten syftar även till att främja innovationsverksamhet på området energieffektivitet samt demonstration och testning av lösningar och innovationer inom ramen för skalbara och överförbara projekt. Dessutom stärks samarbetet och utnyttjandet av kunskaper mellan olika sektorer (företag, kommuner, forskningsaktörer). Ett centralt mål är en kostnadseffektiv minskning av utsläppen av växthusgaser.

Projekten ska beakta DNSH-principen, vilket innebär att de inte får medföra betydande olägenheter för något av miljömålen. Målet är att med hjälp av åtgärderna stärka synergieffekterna mellan miljöministeriets riksomfattande teman.

Projekten kan vara kopplade till exempelvis följande delområden av temat:

- Energi- och materialeffektiva livscykellosningar inom byggande, bland annat renovering, inomhusluftens kvalitet, byggnadernas klimatresiliens under föränderliga förhållanden samt främjande av koldioxidsnålhet genom att utnyttja det befintliga byggnadsbeståndet och anpassningsbarheten.
- Reproducerbara lösningar för att främja energieffektiviteten i teknik och system som används inom industrin och i anläggningar.
- Ibruktage av förnybar energi, utnyttjande av spillvärme, egen energiproduktion.
- Deltagande i efterfrågefleksibilitet på reserv- och reglerkraftmarknaden.
- Digitala och smarta lösningar inom ramen för de ovan beskrivna åtgärder som gäller energieffektivitet och utnyttjande av förnybar energi.

5) **Samarbete, partnerskap, gemensam utveckling; vilka aktörer deltar i planeringen och genomförandet, i vilka roller; hur har målgrupperna involverats**

De projekt som ansökan gäller ska i princip vara samarbetsprojekt mellan flera aktörer och genomföras inom flera landskap. Gemensam utveckling och målgrupperna ska beaktas redan i planeringsskedet.

För temana energieffektivitet, klimatförändringen och en cirkulär ekonomi som miljöministeriet ansvarar för inrättas ett gemensamt samordningsprojekt, som har i uppgift att förstärka verksamhetens effekter och resultat genom att facilitera det ömsesidiga samarbetet mellan projekten inom varje tema och samarbetet mellan de olika temana samt att aktivera de sökande och skapa nätverk mellan dem. Syftet med samordningsprojektet är även att föra samman riksomfattande och regionala strukturfondsprojekt och andra centrala projekt som genomförs inom samma tema. Projektet ansvarar för omfattande intern och extern information och kommunikation om den riksomfattande verksamheten samt för att samla och sprida bästa praxis som hänförs till temat.

6) **Mätning av resultaten och indikatorer som används**

Resultaten mäts och indikatoruppgifterna tillhandahålls i enlighet med den förmedlande myndighetens anvisningar med beaktande av det nationella strukturfondsprogrammet och dess krav när det gäller att mäta och tillhandahålla resultat och indikatorer.

För projekt som finansieras via ett riksomfattande mål kan det dessutom fastställas en temaspecifik metod för att mäta och följa upp resultaten (t.ex. en separat utredning).

7) Fortsatt verksamhet efter det att de projekt som hör till temat har avslutats

De aktörer som genomför projektet ska redan i ansökningsskedet ta ställning till hur projektet ska föras vidare och resultaten kunna utnyttjas även i ett bredare perspektiv. Målet är att projekten ska leda till att det i Finland uppstår nya handlingsmodeller och bästa praxis när det gäller energieffektivitet, och att dessa handlingsmodeller och denna praxis möter utmaningarna i samband med klimatneutraliteten och den gröna omställningen samt att de även kan utnyttjas efter det att projekten har avslutats.

8) Kommunikationsplan

De aktörer som genomför projektet ska redan i ansökningsskedet ta ställning till kommunikationen, utarbeta en kommunikationsplan och vid behov rapportera om hur kommunikationen genomförs. Den förmedlande myndigheten informerar för sin del enligt en gemensam överenskommelse om projekten inom det riksomfattande temat.